

Рекомендації

ініціативи “Вирівнювання політики інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та гармонізації цифрових ринків СхП”

за підтримки проекту “Підтримка діяльності Української національної платформи Форуму громадянського суспільства Східного партнерства у 2021-2023 рр.”, який реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Термін реалізації: 16.07.2021-15.12.2021.

Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю авторського колективу і не обов’язково відображає точку зору Європейського Союзу та Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

Володимир Ночвай, експерт, ГС «Центр розвитку інновацій», старший науковий співробітник Інституту проблем математичних машин та систем НАН України, завідувач лабораторії відкритих інновацій Київського академічного університету

Іван Кульчицький, президент ГО «Агенція європейських інновацій», керівник Національного контактного пункту програми Горизонт 2020 за напрямком ІКТ

Кирило Гороховський, старший викладач факультету інформатики Національного університету «Києво-Могилянська академія»

На даному етапі «цифровізації» України основною перешкодою є відсутність цілісного підходу до формування політик в напрямі гармонізації цифрових ринків з ЄС і регіоном Східного партнерства, та стратегічних документів/дорожніх карт/планів дій для різних сфер гармонізації цифрових ринків. Для переходу до практичних результативних дій цифрової гармонізації з ЄС Україні слід напрацювати пул стратегічних документів, синхронізованих між собою і підкріплених чіткими планами реалізації у сферах: цифрових навичок і компетенцій, електронної комерції, довірчих послуг та електронної ідентифікації, е-здоров'я, цифрових інновацій, розвитку інформаційного суспільства знань та економіки даних. Україні необхідно віднайти власний шлях цифрового розвитку, орієнтуючись при цьому на стандарти й цілі ЄС.

Основними завданнями для України при гармонізації цифрових ринків з ЄС та країнами Східного партнерства є: забезпечення транскордонного потоку товарів, послуг та інформації; конфіденційність, доступність, якість та захищеність даних; кібербезпека, гарантії захисту прав споживачів е-торгівлі та електронних послуг, захист персональних даних.

Уряду бракує спроможності оцінювати і аналізувати наслідки державної політики і формувати на цій підставі обґрунтовані пропозиції щодо її зміни. Прогалини на рівні формування і виконання політики зумовили низку проблемних питань стратегічного характеру. Тому **першочерговими політичними викликами є:**

- Необхідність на урядовому рівні скоординувати дії в напрямі гармонізації цифрових ринків з ЄС та країнами Східного партнерства, чітко визначити механізми координації та контролю виконання заходів різними підрозділами центральних органів влади, своєчасного інформування про участь у важливих заходах та проектах.
- Поглиблення співпраці у сфері інформаційного суспільства та інтеграції до ЄЦР ЄС, та прогрес білатерального діалогу Україна-ЄС у сфері цифрової економіки, зокрема щодо надання режиму внутрішнього ринку в секторі телекомунікацій. Постійний діалог стосовно актуальних питань цифрового порядку денного України та ЄС.
- Подальше залучення громадського та експертного середовища до процесів розвитку цифрового ринку та інтеграції в ЄЦР. Такий підхід показав свою ефективність як на етапі розробки цифрового порядку денного України, так і стратегії інтеграції до ЄЦР ЄС.
- Розвиток розвитку економіки даних має знайти належне відображення в поточній структурі та стратегії нового Уряду.

- Необхідно вжити ефективних заходів з підтримки передових ІКТ-досліджень та інновацій, доступу українських вчених та підприємств до національних та європейських цифрових інфраструктур, зокрема, забезпечити участь України у Європейській хмарі відкритої науки (EOSC), у Euro HPC Joint Undertaking, у скоординованому плані ЄС з штучного інтелекту (Coordinated Plan on AI);

Україна демонструє суттєвий прогрес в інтеграції до ЄЦР ЄС, проте є необхідність вирівнювання політики інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та гармонізації цифрових ринків СхП щодо компоненти зростання цифрової економіки, зокрема - необхідності розвитку економіки даних у повному обсязі. Подальше ігнорування Урядом цієї сфери може ускладнити можливість участі України в ЄЦР, який спрямований на паралельний розвиток усіх 3 складових цифрового ринку, що взаємопов'язані між собою. Нові завдання в сфері розвитку економіки даних, які постали в стратегії ЄЦР потребують окремої уваги Уряду України для ухвалення стратегічних документів національного рівня та відповідної підтримки розвитку наукової та освітньої сфери. Водночас важливо врахувати вимоги транскордонного доступу та поступового відкриття даних державного, приватного сектору, досліджень та наукової інформації, участь у заходах програми «Цифрова Європа». В національних стратегічних документах слід врахувати пріоритети «Цифрового компасу» Європи та використати відкриті можливості для участі в заходах виконання «Стратегії формування цифрового майбутнього Європи».

Важливо зараз підтримати встановлення вільного транскордонного потоку інформації з країнами ЄС та СхП; забезпечити при цьому конфіденційність, доступність, якість та захищеність даних. Зокрема, доцільно приєднатися до європейських рамок вільного обміну неперсональними даними в Європейському Союзі та вимог поступового відкриття даних Директиви ЄС 2019/1024. Впроваджувати доступ до високоцінних наборів даних (high-value datasets) та відкривати дані досліджень, які отримані за державний кошт з врахуванням на національному рівні Рекомендацій ЄС щодо доступу та збереження наукової інформації. Окремого вивчення та імплементації в національне законодавство потребує новий Акт управління даними (European Data Governance Act¹, 2020) , що є частиною Європейської стратегії даних (European strategy for data² 19.2.2020)

Кабінет Міністрів України має вжити невідкладних заходів для розвитку національних цифрових інфраструктур і доступу до європейських, зокрема, дослідницьких та е-інфраструктур: Європейської грид-інфраструктури³, пан-Європейської мультигігабітної

¹ EUR-Lex - 52020PC0767 - EN - EUR-Lex (europa.eu)

² communication-european-strategy-data-19feb2020_en.pdf (europa.eu)

³ [Україна приєдналася до Ради Європейської грид-інфраструктури \(EGI.eu\) \(nas.gov.ua\)](https://nas.gov.ua)

науково-освітня мережі GÉANT⁴ та ін. Для цього потрібно забезпечити механізм державного регулювання процесу гармонізації з Європейською хмарною ініціативою, зокрема забезпечити подальшу участь України у створенні Європейської хмари відкритої науки та формування національної ініціативи. Потрібно підтримати важливі організаційні кроки, що робить в цьому напрямі Міністерство освіти та науки України та Національна академія наук України⁵. Надзвичайно важливим в контексті участі в програмі “Цифрова Європа” є будь який спосіб приєднання до загальноєвропейської ініціативи «Euro HPC Joint Undertaking» для забезпечення доступу українських вчених та МСП до інфраструктури суперкомп’ютерних обчислень та їх використання для потреб суспільства і економіки. Так само важливо приєднатися до скоординованого плану сприяння розвитку та використанню AI в ЄС⁶.

В іншому разі суб’єкти прийняття рішень не зможуть належним чином координувати свої дії, реагувати на виклики стрімкого розвитку і глобалізації інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій. Основу такої діяльності вже заклала Стратегія інтеграції України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу («Дорожня карта»), яка містить низку важливих заходів для розвитку цифрової економіки, які мають бути виконані повною мірою:

1. Сприяння створенню умов приєднання України до Індексу цифрової економіки та суспільства. Визначення та запровадження статистичної методології та статистичних спостережень з метою отримання статистичних даних щодо цифрового розвитку України з урахуванням міжнародних практик.
2. Розроблення проекту акта Кабінету Міністрів України щодо стимулювання та запровадження перспективних та інноваційних технологій, концепцій та методологій в економіці, пріоритетних галузях промисловості, у сфері державного управління.
3. Розроблення національної програми розвитку фізичних та нефізичних цифрових інфраструктур, визначення етапів їх розгортання та масштабування, відповідних моделей державно-приватного партнерства та залучення необхідних інвестицій.
4. Розроблення “дорожніх карт” цифрових трансформацій та моделей цифрового розвитку базових та перспективних галузей промисловості України, індустріальних, виробничих та наукових цифрових платформ.

⁴ [GÉANT \(uran.ua\)](http://uran.ua)

⁵ [Європейська хмара відкритої науки як глобальний інструмент наукових досліджень \(nas.gov.ua\)](http://nas.gov.ua)

⁶ [Coordinated Plan on Artificial Intelligence 2021 Review | Shaping Europe’s digital future \(europa.eu\)](http://europa.eu)

5. Розроблення проекту акта Кабінету Міністрів України щодо просування цифрової індустрії на міжнародних ринках з урахуванням стимулювання експорту, здійснення промоційних та інформаційних заходів.

Стрімкий розвиток ІКТ в Україні потребує використання сучасних інструментів підтримки інновацій. Ми також спостерігаємо активність зарубіжних венчурних фондів та агенцій щодо пошуку перспективних стартапів, які можна капіталізувати на світових ринках. В той же час внутрішні ринки інновацій у сфері ІКТ стримуються браком попиту, обмеженим використанням ІКТ та низькими доходами. Інноваційна європейська екосистема ІКТ має стати приводним механізмом для перетворення ідей на продукти й послуги для ринку. Очікується, що вартість економіки даних ЄС стрімко зростатиме⁷. ЄЦР забезпечить можливість вільного курсування даних між країнами, транскордонний доступ до онлайн-послуг, тому МСП і стартапи матимуть нові можливості. Для України так само важливо знайти своє місце на різних ланках ланцюгів доданої вартості економіки даних ЄС.

На основі проведеного дослідження автори узагальнили **першочергові рекомендації для окремих сфер інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та гармонізації цифрових ринків СхП:**

1. Покращення доступу споживачів і бізнесу до цифрових товарів і послуг
 - розробити національну дорожню карту розвитку електронної торгівлі в Україні та гармонізованих систем електронної торгівлі з країнами Східного партнерства та ЄС відповідно до вимог ЄЦР ЄС. Це має бути стратегічний документ із конкретним планом дій щодо створення гармонізованих систем електронної торгівлі та електронної логістики з країнами ЄС.
 - Створення єдиного органу, що відповідає за формування і реалізацію цілісної державної політики в сфері електронної комерції: усунути бар'єри для транскордонної торгівлі товарами та послугами через інтернет, покращувати умови здійснення електронної комерції на внутрішньому ринку.
 - Оцінка стану електронної комерції, створення дієвої системи транскордонної електронної торгівлі між країнами СхП та ЄС. Врегулювати питання, що стосуються захисту прав споживачів, укладення контрактів на поставку цифрового вмісту і цифрових послуг, розрахунків у сфері електронної торгівлі.

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/building-european-data-economy>

- З урахуванням основних змін у законодавчому полі ЄС, а також тенденцій у регулюванні сфери електронної комерції, в Україні мають бути найближчим часом врегульовані наступні аспекти:
 - а) Захист прав споживачів, підвищення їхньої довіри та безпеки
 - б) Діяльність онлайн-ринків та торговельних майданчиків
 - в) Ефективна система захисту прав споживачів та врегулювання спорів
 - г) Заходи щодо стимулювання розвитку транскордонної електронної торгівлі
- Розробка програмного документу або програми розвитку довірчих послуг та електронної ідентифікації, що містить систему принципів та заяв про наміри, на основі яких здійснюється прийняття рішень у цій сфері.⁸ Розробити програмні документи щодо цифрового уряду, довірчих послуг, електронної ідентифікації, захисту персональних даних, електронного архівування, доступності та інклюзивності цифрових продуктів та інформаційно-комунікаційних систем, публічних служб та сервісів, інших суміжних галузей (популяризації цифрових навичок), телекомунікації (мережа 5G, Інтернет речей), наукових досліджень тощо. Розробити моделі захисту даних і формування довіри, включивши їх до програмних документів.
- Ініціювати включення України до міжнародних індексів: а) Індекс цифрової економіки та суспільства (I-DESI), б) Індекс обмеженості цифрової торгівлі (DTRI), с) Глобальне визнання довірчих послуг ЄС (ETSI TR 103 684).
- Окремого вивчення та імплементації в національне законодавство потребуються нові Акти ЄС: про цифрові послуги (the Digital Services Act), про цифрові ринки (Digital Markets Act)

2. Створення належних умов розвитку цифрових мереж та послуг

- Нормативно-правова база країн СхП у сфері кібербезпеки повністю гармонізована з Стратегією кібербезпеки ЄС для Цифрової Декади⁹, що опублікована 16 грудня 2020 року. Доцільно створити гармонізовану між регіоном СхП та ЄС систему перманентного підвищення кваліфікації національних комп'ютерних груп реагування на надзвичайні ситуації.

⁸ А. Дресвянніков “ На шляху до Єдиного цифрового ринку ЄС: Довірчі послуги” [ucerp_report_trust_service_6.06.2021.pdf](#), с.7

⁹ [The EU's Cybersecurity Strategy for the Digital Decade | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](#)

- В дослідженні "На шляху до Єдиного цифрового ринку ЄС: Телекомунікації"¹⁰ наголошується про доцільність розробки комплексного стратегічного документа - національної стратегії цифрової економіки та інформаційного суспільства та плану дій для досягнення повної гармонізації моніторингу цифрового економічного та інформаційного суспільства із загальною практикою ЄС. Документ має включати чіткі показники, яких варто досягти, часові терміни та механізм моніторингу виконання поставлених завдань та досягнення визначених показників (інструмент вимірювання власного прогресу в галузі цифрових показників, виявлення сфер, де Україна відстає, виділення коштів для таких сфер, коригування своєї політики та застосування заходів, необхідних для більш ефективного просування вперед, виділення коштів для порівняння з іншими розвинутими економіками, зокрема, європейськими показниками DESI. В дослідженні наголошується, що хоч сьогодні в Україні відсутні як такий документ й інструменти вимірювання цифрового прогресу держави, але їх розробка є не менш необхідною, аніж імплементація актуальних актів ЄС, адже визначає загальний рух держави у цифровій сфері.

- Гармонізація ціноутворення та зниження тарифів на роумінг між країнами СхП та ЄС. Забезпечити підписання Україною Угоди про зниження тарифів на послуги міжнародного роумінгу між країнами Східного партнерства та Регіональної угоди з питань користування радіочастотним спектром щодо гармонізованих технічних умов між адміністраціями країн Східного партнерства для наземних мереж мобільного зв'язку в смугах радіочастот 694-790 МГц та 3400-3800 МГц. Забезпечити прийняття необхідних рішень та імплементаційних актів ЄС, які спрямовані на гармонізацію використання спектру радіочастот з ЄС, здійснення перспективного управління спектром та вивільненням діапазонів частот для подальшого впровадження 5G

3. Максимізація потенціалу зростання цифрової економіки

- Розробити план заходів щодо реалізації політики Східного Партнерства після 2020 року в цифровій сфері – "Together for a resilient digital transformation". Вона спирається на Стратегію формування цифрового майбутнього Європи – сильна цифрова присутність у країнах-сусідах ЄС сприятиме зростанню та сталому розвитку. У зв'язку з цим ЄС інвестуватиме й надалі у цифрову трансформацію країн-партнерів відповідно до законодавства та найкращих практик ЄС. Робота в цій сфері після 2020 року буде спрямована на поширення переваг єдиного цифрового ринку на країни-партнери та

¹⁰ Лілія Мальон "На шляху до Єдиного цифрового ринку ЄС: Телекомунікації" [ucerp_report_telecom_1.06.2021.pdf](#), с.25

підтримку повного виконання зобов'язань країн-партнерів в Угодах про асоціацію та інших двосторонніх угодах.

Робота ґрунтуватиметься на успіху політичної ініціативи щодо гармонізації цифрових ринків у Східному партнерстві та оперативних програм "EU4Digital".

За підтримки ЄС потрібно розробити програму цифрових інновацій та для масштабування високоінноваційних цифрових стартапів у регіоні на основі Ініціативи Digital Innovation and Scale-up Initiative¹¹. Зокрема, це допоможе цифровим стартапам та малим і середнім підприємствам покращити їхній доступ до фінансування, краще вийти на ринки ЄС та зміцнити зв'язки з інноваційними екосистемами ЄС.

- Розробити Стратегію розвитку інформаційного суспільства знань та економіки даних, з урахуванням Акту управління даними (European Data Governance Act) що є частиною Європейської стратегії даних (European strategy for data)
- Для системного та координованого руху в напрямку зростання цифрової економіки Україні необхідно розробити національну дорожню карту для стимулювання розвитку екосистем ІКТ інновацій, які визначали б ролі всіх учасників процесів цифрових трансформацій. Забезпечити підтримку передових ІКТ-досліджень та інновацій, використання сучасних цифрових інфраструктур. Окрему увагу слід приділити створенню регіональних та галузевих відкритих інноваційних екосистем на основі ІКТ-рішень і онлайн-платформ. Забезпечити запуск та розвиток цифрових екосистем у різних секторах промисловості на основі відкритих та інтероперабельних цифрових рішень, розроблення та використання відкритих стандартів та платформ для нових продуктів та послуг.
- Провести спільне засідання двох комітетів ВРУ: комітету з питань науки, освіти та інновацій та комітету з питань цифрової трансформації з обговорення актуальних питань розвитку сфери ІКТ інновацій та інтеграції України у дослідницький та цифровий простір ЄС
- Провести публічне обговорення рекомендацій EU4Digital щодо розвитку ІКТ інновацій з формування узгодженої позиції України на форумі "ICT Innovation and Governance forum", який планується на січень 2022 року
- Підтримати створення та функціонування відкритих інноваційних екосистем на основі онлайн-платформ, а також інтеграцію українських інноваційних мереж і структур до європейських інноваційних мереж.
- Розробити план дій із ширшого залучення українських організацій до участі у конкурсах програми Горизонт Європа, які підтримують розробку та використання

¹¹ [Launch of the Digital Innovation and Scale-up Initiative \(DISC\) | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://europa.eu/launch-of-the-digital-innovation-and-scale-up-initiative-disc-shaping-europes-digital-future)

цифрових інновацій. Обговорити інструменти підтримки українських організацій у таких конкурсах.

- Розробити і впровадити національні дорожні карти для розвитку цифрових і технологічних інфраструктур для досліджень й інновацій.
- Забезпечити механізм державного регулювання щодо гармонізації з Європейською хмарною ініціативою, зокрема участь України у створенні Європейської хмари відкритої науки.
- Сприяти приєднанню до європейської політики відкритої науки і відкритих інновацій в Європейському дослідницькому просторі.
- Здійснювати державну підтримку участі кращих українських дослідницьких центрів і вчених в національних і європейських цифрових інфраструктурах.
- Забезпечити створення системи кредитних і податкових пільг для розвитку інноваційної діяльності.
- Запровадити в Україні фінансово-організаційні механізми підтримки трансферу результатів наукових досліджень, в першу чергу таких, що відповідають кращим практикам ЄС та конкурентоспроможні на рівні цифрового спільного ринку.
- Розробити систему фінансування ІКТ-досліджень та інновацій на конкурсній основі у співпраці з промисловістю. Пропонується створювати спільні дослідницькі програми з ІТ бізнесом в проривних напрямках розвитку ІКТ. Забезпечити реалізацію пілотної програми з підтримки створення та функціонування центрів 4.0 в Україні.

Одним з ключових завдань тут є цифровізація індустрії, розвиток індустрії 4.0: стратегія 4.0 та підтримка проектів на її реалізацію; виробництво високотехнологічної продукції на основі кращих ІКТ рішень у співпраці з науковцями, розгортання національної мережі DIHs як частини європейської. Необхідно забезпечити належне використання українською владою рекомендацій, що надані в рамках ініціативи-проекту «EU4Digital: підтримка цифрової економіки та суспільства у Східному партнерстві», для цього важливо провести публічне обговорення рекомендацій EU4Digital щодо розвитку ІКТ інновацій з формування узгодженої позиції України на форумі “ICT Innovation and Governance forum”, який планується на січень 2022 року. В рамках ініціативи EU4Digital напрацьовано ряд аналітичних документів та пропозицій щодо розвитку сфери ІКТ інновацій в країнах СхП. Всі ці пропозиції є релевантними для України і ми пропонуємо звернути увагу на:

- а. Дослідження «Оцінка ринку для Ініціативи цифрових інновацій та розширення масштабів (DISC) у країнах Східно Партнерства»¹², яке визначає прогалини у фінансуванні високотехнологічних стартапів та надає регіональні

¹²<https://eufordigital.eu/uk/library/market-assessment-for-digital-innovation-and-scale-up-initiative-in-eastern-partner-countries/>

рекомендації на високому рівні щодо розвитку механізму фінансової підтримки та відповідних програм підтримки у шести країнах-партнерах (Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Республіка Молдова, Україна).

- b. “Посібник з побудови підприємницьких екосистем у галузі ІКТ у Східних країнах-партнерах: аналіз зрілості та рекомендації”¹³.
 - c. Практичні дії з розвитку партнерства організацій з країн СхП з провідними інноваційними мережами ІКТ інновацій в Європі¹⁴, як приклад - розвиток партнерства з мережею І4MS у контексті технологій 4.0¹⁵.
 - d. Платформу екосистеми стартапів Східного партнерства з питань ІКТ-інновацій¹⁶. Офіційний запуск платформи планується провести 27 січня 2022 року. Зараз ця платформа уже має базове інформаційне наповнення і функціонує у тестовому режимі.
- Розробити комплексну національну стратегію в області цифрових навичок і компетенцій в Україні, для чого створити відповідну міжгалузеву робочу групу, яка включала б представників всіх зацікавлених стейкхолдерів відповідної сфери.
 - Імплементация рекомендацій ініціативи EU4Digital, особливо у контексті розвитку і розширення коаліції цифрової трансформації України. Створення платформи взаємодії для країн ЄС та СхП на базі існуючих коаліцій за цифрові навички та робочі місця, що системно займається вимірюванням, порівнянням і прогнозуванням цифрових навичок у регіоні та ЄС та моніторингом виконання діючих національних стратегій щодо цифрових умінь. Через політику Східного Партнерства після 2020 року в цифровій сфері ЄС надалі підтримуватиме країни-партнери у подоланні дефіциту цифрових навичок з особливим акцентом на гендерну рівність та соціальну включеність.
 - Активізувати обговорення Рамки цифрових компетентностей з метою деталізації цієї рамки для окремих секторів економічної та суспільної активності в Україні. Систематизувати навчальні програми різного роду щодо формування і розвитку цифрових навичок.
 - Запровадити ефективний моніторинг якості цифрових навичок та виявлення потреб у нових цифрових навичках на основі комплексної методології проведення досліджень

¹³<https://eufordigital.eu/uk/library/guide-for-building-the-ict-entrepreneurial-ecosystems-in-the-eastern-partner-countries-maturity-analysis-and-recommendations/>

¹⁴<https://eufordigital.eu/uk/largest-network-of-ict-smes-in-europe-invites-eap-digital-business-associations-to-collaborate/>

¹⁵<https://eufordigital.eu/uk/establishing-an-eu4digital-smart-industry-community-space-to-foster-digitalisation-of-manufacturing-smes/>

¹⁶ <https://eapstartups.co/intro>

ситуації у сфері розвитку цифрових навичок і компетенцій в Україні. Звернути особливу увагу на подолання цифрової нерівності, яка спостерігається в окремих секторах економіки, вікових групах чи соціальних верствах. Забезпечити впровадження удосконаленої (на базі Eurostat) національної системи індикаторів розвитку цифрових навичок і компетенцій в національну систему статистики.

- МОЗ та НСЗУ мають розробити спільно з ДП Е-Здоров'я завдання гармонізації систем е-здоров'я серед країн-партнерів СхП та з ЄЦР відповідно до норм ЄС за чотирма напрямками дій: регіональні мережі електронного здоров'я; політика та урядування; інтероперабельність та стандарти; електронні сервіси для пацієнтів та стандарти захисту даних. Доцільно створити в МОЗ експертну групу з питань інтеграції України до eHDSI¹⁷ та систем ehealth Східного партнерства. Створити національного регулятора у сфері електронної охорони здоров'я для контролю діяльності МІС.
- Враховуючи прогалини у статистичному забезпеченні моніторингу розвитку цифрової економіки та побудови інформаційного суспільства, актуальними залишаються завдання з Плану заходів з реалізації Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки в частині розроблення системи індикаторів, забезпечення проведення регулярних оцінювань цифрового розвитку та запровадження відповідних статистичних спостережень. Вони включаються в себе як модифікацію існуючих статистичних форм щодо використання Інтернету населенням та ІКТ на підприємствах, так і розроблення нових показників, методологічного та організаційного забезпечення для збору нових даних. Разом з тим система показників для моніторингу цифрового розвитку повинна бути досить гнучкою, щоб оперативно реагувати на нові явища та цифрові технології. Цьому, в свою чергу, буде сприяти залучення організацій громадянського суспільства до процесу формування такої системи. На нашу думку, актуальними залишаються рекомендації звіту «Проблеми та перспективи гармонізації цифрового ринку України з ринками ЄС та країн СхП»¹⁸ щодо показників, на які доцільно в першу чергу звернути увагу для урахування європейського досвіду:
 - довіра та безпека в цифровій економіці: % користувачів Інтернет , які спіймали вірус або іншу комп'ютерну інфекцію, що призвело до втрати інформації чи часу; % підприємств, які мають формалізовану політику щодо ІКТ безпеки; % підприємств, що відстежують користувачів Інтернет для цільової реклами; % користувачів

¹⁷ https://ec.europa.eu/health/ehealth/electronic_crossborder_healthservices_en

¹⁸ [Problemy-ta-perspektivy-garmonizatsiyi-tsvifrovogo-rynku-Ukrayinyz-rynkami-YES-ta-krayin-ShP.pdf \(civic-synergy.org.ua\)](#)

Інтернету, які стримувались від здійснення онлайн покупок для приватних цілей через занепокоєння безпеки.

- цифрова інфраструктура: середня швидкість фіксованого та мобільного доступу; доступ до Інтернету в розрізі технологій доступу;
- електронна комерція: % товарообороту, що здійснена через е-комерцію; % населення, що здійснювали купівлі товарів, послуг та контенту через Інтернет;
- розвиток цифрових компетенцій: % населення з цифровими навичками на рівні вище базового (відповідно до моделі Цифрової компетенції для громадян 2.1);
- екосистеми ІКТ інновацій та стартапів: % витрат на ДіР у сфері ІКТ в загальному обсязі витрат на ДіР; обсяги венчурного фінансування вітчизняних ІКТ стартапів;
- електронне здоров'я: % населення, що записується до лікаря за допомогою веб-сайту; % лікарів загальної практики, що використовують електронні мережі для обміну медичними даними; % лікарів загальної практики, що використовують електронні мережі для передачі електронних рецептів фармацевтам.

Ця публікація є частиною аналітичного звіту ініціативи «Вирівнювання політики інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС та гармонізації цифрових ринків СхП», що був підготовлений в рамках проекту «Підтримка діяльності УНП ФГС СхП у 2021-2023 рр.», який реалізує Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за фінансової підтримки Європейського Союзу. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю авторського колективу і жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу чи Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.

Українська національна платформа
Форуму громадянського суспільства Східного партнерства
eap-csf.org.ua
unp.eap@gmail.com
www.facebook.com/unp.eap.csf
ГС «Центр розвитку Інновацій»
www.facebook.com/cid.center